

27 aug 2026 -14:22

## De Regie der Gebouwen rondt restauratie voorgevel Brusselse Justitiepaleis af

Op donderdag 27 augustus 2026 organiseerde de Regie der Gebouwen een ceremonie voor de voltooiing van de restauratie van de voorgevel van het Brusselse Justitiepaleis aan het Poelaertplein. De werken startten in augustus 2023 en zijn nu grotendeels afgerond. Gelet op de verschillende hittegolven tijdens de voorbije zomermaanden nemen bepaalde afwerkingswerken meer tijd in beslag. In de loop van de maand september 2026 zal de hoofdtoegang aan het Poelaertplein weer in gebruik genomen worden. De concrete datum zal door de FOD Justitie worden gecommuniceerd.

Vanessa Matz, minister van Modernisering van de Overheid, belast met Overheidsbedrijven, Ambtenarenzaken, het Gebouwenbeheer van de Staat, Digitalisering en Wetenschapsbeleid:

*"Een hele generatie Brusselaars heeft het Justitiepaleis nooit zonder steigers gekend. Vandaag slaan we eindelijk een nieuwe bladzijde om, dankzij het nauwgezette werk van de teams, vakmensen, restaurateurs en partners die dit uitzonderlijke monument in zijn oude glorie hebben hersteld en die ik daarvoor van harte wil bedanken. De grote uitdaging voor de Regie der Gebouwen is om ons erfgoed te behouden zonder afbreuk te doen aan het karakter ervan, en het tegelijkertijd aan te passen aan de behoeften van vandaag. Dat is precies wat hier is verwezenlijkt, met name door de toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit te verbeteren dankzij de installatie van een platformlift, maar ook door de veiligheid en de thermische prestaties van bepaalde beglazingselementen te verbeteren. Deze eerste fase is nu afgerond, maar het werk is nog lang niet gedaan: de sokkel van de koepel wordt het volgende grote project, met als doel alle huidige steigers tegen 2030 te verwijderen, op tijd voor het tweehonderdjarig bestaan van België."*

Annelies Verlinden, minister van Justitie, belast met Noordzee:

*"Dit restauratieproject betekent voor mij veel meer dan het herstellen van stenen en gevels. Een goede Justitie heeft een goede infrastructuur nodig: gebouwen die uitnodigen om binnen te komen en plaatsen die aangepast zijn aan de noden van vandaag en morgen. Met deze restauratie maken we het Justitiepaleis niet alleen mooier, maar ook toegankelijker en toekomstgericht. En tegelijk vergeten we de binnenkant niet: ook daar zijn de noden groot, en zetten we de komende jaren verder in op renovatie, restauratie en herinrichting. Zo bouwen we stap voor stap aan een moderne, menselijke Justitie, ten dienste van de generaties die na ons komen."*

Isolde Verhulst, architecte en bestuurster van PERSPECTIV architecten:

*"De restauratie van het Justitiepaleis bracht hoogtechnologische technieken samen met eeuwenoude ambachtelijke kennis. Maar technologie is nooit het doel op zich. De essentie bleef eenvoudig: goed kijken naar wat er is, begrijpen waarom het zo gemaakt is en vervolgens zo zorgvuldig mogelijk ingrijpen. Dat principe heeft elke beslissing in dit project gestuurd, en dat is misschien wel de meest duurzame keuze."*

Jan de Moor, directeur van Artes-Woudenberg:

*"We zijn ontzettend trots op ons team en op de manier waarop we dit complexe en uitdagende project succesvol en kwalitatief hebben gerealiseerd. Drie jaar lang werkten meer dan 100 gepassioneerde Constructive People met passie en vakmanschap aan elk detail. En dan komt het moment waarop de stellingen, na meer dan 20 jaar, eindelijk verdwijnen en het resultaat volledig zichtbaar wordt. Dat doet iets met een mens. Zelfs onze stoerste bouwvakkers werden er even stil van."*

## Gevelrestauratie in vier fases

De gevels van het Justitiepaleis, dat gebouwd werd tussen 1866 en 1883 naar een ontwerp van Joseph Poelaert, worden gerestaureerd omdat ze te kampen hebben met slijtage door ouderdom en schade door vochtinfiltraties. Gezien de omvang en de complexiteit van deze werken, worden deze in vier fases uitgevoerd.

In augustus 2023 startte de Regie der Gebouwen met de werken van de eerste fase, die de voorgevel aan het Poelaertplein omvat, inclusief het peristilium (zuilengaanderij) en de erekoer (voorplein). Ze werkte hiervoor samen met het studiebureau PERSPECTIV architecten, aannemer Artes Woudenberg - Artes Roegiers en - omdat het Justitiepaleis beschermd is als monument - met de Directie Cultureel Erfgoed van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

### Fase 1: restauratie van de voorgevel, het peristilium en de erekoer

Deze eerste fase is nu bijna volledig afgerond. Het was een erg arbeidsintensief en grootschalig project, waarbij zo'n 22.750 m<sup>2</sup> (of bijna 5 voetbalvelden) aan oppervlakte werd gerestaureerd.

De natuurstenen en de decoratieve elementen van de voorgevel werden één voor één gereinigd, gecontroleerd en waar nodig hersteld. Het was de bedoeling om zoveel mogelijk de bestaande materialen en het oorspronkelijke uitzicht van het Justitiepaleis te behouden. Hiervoor werden op maat gemaakte stenen gebruikt die afkomstig zijn uit de originele steengroeves, zoals Comblanchien uit de Franse Bourgogne-streek en blauwe hardsteen uit Soignies.

De steenblokken werden volgens kwaliteit in de steengroeves geselecteerd en in steenkapperijen in België of op de werf verwerkt tot de geschikte vormen. Het ging vooral om manueel werk, maar waar mogelijk werd ook gebruik gemaakt van robots om de stenen te frezen, zodat het productieproces efficiënter kon verlopen.

Bepaalde gevelstenen werden ook bijkomend gestabiliseerd, zoals het fronton van het linker- en rechterdeel van de gevel. Hierbij werden er twee hoekstenen van elk maar liefst vier ton vervangen op 28 meter hoogte.

Om toekomstige waterinfiltraties te vermijden, werd het voegwerk van de voorgevel vernieuwd. Horizontale steenoppervlakten werden voorzien van een bekleding om waterinfiltraties tegen te gaan. De hittegolven tijdens de voorbije zomerperiode hebben de uitvoering van kwalitatief voegwerk sterk belemmerd, waardoor de steigers aan het onderste deel van het linkerportiek pas eind augustus konden weggenomen worden. Nu dit resterende deeltje steiger is ontmanteld, kan het onderliggende deel van het voetpad verder afgewerkt worden.

Het houten schrijnwerk werd gerestaureerd en opnieuw geschilderd. Het ging om 140 ramen en 60 deuren in totaal. Een aantal van de ruiten werd vervangen. Afhankelijk van de ruimtes ging het om veiligheids- of anti-inbraakglas (hoogbeveiligde ruimtes) en isolatiebeglazing (voor de verwarmde lokalen), waardoor het Justitiepaleis energiezuiniger zal worden. Ongeveer 300 m<sup>2</sup> enkel glas werd vervangen. Hiervoor werd

hoogwaardig vacuümglas gebruikt. Dit is isolatieglas waarbij de twee glasplaten van elkaar zijn gescheiden door een zeer dunne vacuümruimte, in plaats van door lucht of gas. Hierdoor isoleert het even goed als driedubbel glas, maar het is veel dunner en lichter, waardoor het geschikt is voor de smalle raamkaders.

In het peristilium werden de afwerklagen van de wanden en de plafonds hersteld en vernieuwd, waardoor het geheel zijn oorspronkelijke kleur terugkreeg. Maar liefst 10.000 m<sup>2</sup> aan pleisterwerk werd aangepakt. Ook de grote bronzen toegangsdeur werd gerestaureerd, evenals de vier marmeren beelden aan de monumentale trappen in het peristilium. De Griekse beelden die het werk zijn van Cattier, stellen Lycurgus, wetgever uit Sparta, en Demosthenes, redenaar en staatsman uit Athene voor. De Romeinse beelden zijn gemaakt door Bouré en stellen de redenaar Cicero en de rechtsgeleerde Ulpianus voor. Ook hier hebben de hittegolven de uitvoering van het schilderwerk belemmerd.

Bovendien werden de daken in zink en leien van het peristilium vernieuwd, wat zorgt voor meer stabiliteit en een duurzame bescherming tegen weer en wind.

Ook de natuurstenen vloeren (3.500 m<sup>2</sup> in totaal) van het peristilium ondergingen een zorgvuldige restauratie.

De erekoer werd heraangelegd en voorzien van een hekwerk waarvan het ontwerp is geïnspireerd op het oorspronkelijke hek. Vóór de inhuldiging van het Justitiepaleis in 1883, werd immers een hekwerk aan de voorzijde van het gebouw geplaatst. Deze stond in een rechte lijn en op 1 à 2 meter van de portiekgebouwen. De hekken werden begin jaren 30 van de vorige eeuw verwijderd.

Het nieuwe hekwerk komt zowel de uitstraling van het Justitiepaleis als de veiligheid ten goede. Het staat niet op dezelfde locatie als het oorspronkelijke hek, maar tussen de twee portiekgebouwen van het Justitiepaleis. Hierdoor is het voetpad in blauwe hardsteen voor het hekwerk verbreed, wat meer comfort en veiligheid biedt aan de voetgangers.

Ten slotte kregen de voorgevel en het peristilium een nieuwe verlichting. Op verzoek van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen is er geen permanente sfeerverlichting op de gevel voorzien. Voor het verlichten van de gevel in het kader van evenementen/feesten, kan dit alleen via mobiele installaties gebeuren.

## Steigers

Met het einde van de werken van fase 1 is de voorgevel ook volledig bevrijd van steigers.

De steigers aan de hoofdgevel werden begin de jaren 2000 geplaatst als een preventieve veiligheidsmaatregel tegen vallende stenen, waardoor de hoofdingang van het Justitiepaleis functioneel en toegankelijk kon blijven.

De steigers rond de sokkel van de koepel worden gebruikt voor de tweede fase van de gevelrestauratie, die in 2027 start. Het is de bedoeling om al de huidige steigers weg te halen tegen de 200ste verjaardag van België in 2030.

## Hoofdtoegang in september 2026 weer in gebruik

Gedurende de werken aan de voorgevel bleef het Justitiepaleis steeds in gebruik. De hoofdtoegang werd bij het begin van de werken verplaatst naar de Minimenstraat.

In de maand september 2026 zal de hoofdtoegang aan het Poelaertplein weer in gebruik worden genomen. De concrete datum zal door FOD Justitie later gecommuniceerd worden.

Bovendien is het Justitiepaleis nu ook toegankelijker gemaakt voor personen met beperkte mobiliteit. Er werd een toegang voor hen ingericht in het linker portiekgebouw, waar zij via een hefplatformlift naar het peristilium en - net als de andere bezoekers - naar de veiligheidscontrole kunnen gaan.

## Het gebruik van BIM (Building Information Modeling) voor een efficiënt projectbeheer

Nieuwe technologie en vakmanschap gingen bij dit project hand in hand. Bij de gevelrestauratie werd immers van de schetsfase tot en met de oplevering gebruik gemaakt van BIM (Building Information Modeling), wat voor een restauratieproject uitzonderlijk is.

Hierbij werden talloze scans gemaakt van de volledige voorgevel van het Justitiepaleis, op basis waarvan digitale 3D-plannen werden ontwikkeld.

Dankzij het gebruik van BIM kreeg het werfteam een gedetailleerd en visueel overzicht van welke stenen in de gevel behouden, vervangen of hersteld werden. Het liet toe om op een zeer nauwkeurige manier de meetstaat bij te houden en de hoeveelheden steen te meten.

Ook de robots voor het frezen van de stenen werden vanuit de BIM-modellen aangestuurd.

Op 5 december 2024 won het project voor de restauratie van de gevels van het Justitiepaleis trouwens de eerste prijs in de categorie "BIM" bij de Belgian Construction Awards.

## Verdere planning

Omwille van de recente hittegolven liepen de afwerkingswerken ietwat vertraging op, zodat in de komende weken alles volledig afgerond zal zijn. Zo dient er nog een grote marmeren plaat na restauratie herplaatst te worden op zijn oorspronkelijke plek in het peristilium. De hittegolven hadden ook een impact op het uitvoeren van het vele voegwerk, van zowel de trappen als de gevel van het linkerportiek.

Op 31 maart 2026 leverde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de unieke vergunning af voor de tweede

fase van de gevelrestauratie, die de gevels van de sokkel van de koepel omvat. De overheidsopdracht voor deze werken wordt in het najaar gepubliceerd en de werken zelf starten in 2027.

In de derde fase zijn de gevels aan de kant van de De Wynantsstraat en de Wolstraat aan de beurt. In een laatste fase wordt de gevel aan de kant van de Minimenstraat gerestaureerd.

Tegen 2035 zouden alle gevels van het Brusselse Justitiepaleis gerestaureerd zijn.

## Volledige restauratie en herinrichting binnenkant van het Justitiepaleis

Intussen werd ook een haalbaarheidsstudie afgerond om de grootschalige restauratie en herinrichting van de binnenkant van het Justitiepaleis voor te bereiden. De volgende stap is het publiceren van een overheidsopdracht voor de studies voor de meest dringende werken in het Justitiepaleis, zoals beveiligingswerken en de renovatie van het cellencomplex.

## Technische fiche (fase 1 van de gevelrestauratie)

- Eigenaar: Belgische Staat
- Opdrachtgever: Regie der Gebouwen
- Gebruiker: FOD Justitie
- Oppervlakte voorgevel:  $\pm 22.750 \text{ m}^2$
- Breedte voorgevel: 135 meter
- Hoogte voorgevel (gemeten van op de erekoer tot aan het hoogste punt van het beeld van de Romeinse godin Minerva, dat op het centrale deel van de voorgevel prijkt): 45,5 meter
- Breedte peristilium: 83,5 meter
- Hoogte peristilium (van vloer tot plafond): 28 meter
- Totale oppervlakte erekoer:  $1.919 \text{ m}^2$
- Studies: PERSPECTIV architecten
- Aannemer: T.M. Artes Woudenberg nv – Artes Roegiers nv
- Kostprijs: 31,7 miljoen euro, btw inbegrepen
- Duurtijd van de werken: augustus 2023 - augustus 2026

Regie der Gebouwen  
Gulden Vlieslaan 87 / 2  
1060 Brussel  
België  
+32 2 541 65 11  
<http://www.buildingsagency.be>

Steven Hus (NL) -Sylvie Decraecker (FR)  
+32 (0)477 33 61 24  
+32 (0)475 80 71 20  
[press@buildingsagency.be](mailto:press@buildingsagency.be)